

Культура в перші повоєнні роки.
Повсякденне життя в перші повоєнні роки.

План уроку

- ◆ Культура в перші повоєнні роки.
- ◆ Повсякденне життя в перші повоєнні роки.

Культурне життя

Освіта

- Продовження відбудови системи народної освіти.
- Гостра потреба в підручниках, зошитах, навчальному обладнанні, нестача приміщень, учителів тощо.
- *1953 р.* — перехід до обов'язкової семирічної освіти.
- Створення фонду всеобучу; запровадження мережі вечірніх та професійних заочних шкіл, навчальних курсів для дорослих.
- Відновлення протягом четвертої п'ятирічки роботи всіх вищих навчальних закладів України.
- Викладання переважно російською мовою

Наука

- Провідна наукова установа — Академія наук УРСР на чолі з О. Палладіним.
- Значні успіхи в дослідженнях із фундаментальних наук: запуск першого в республіці атомного реактора (1946 р.); виготовлення у Києві першої в Європі цифрової обчислювальної машини під керівництвом С. Лебедева (1948—1950 рр.); запровадження нової автоматичної технології зварювання тощо.
- Відновлення роботи науково-дослідних установ.
- Викриття *«помилки та перекручувань»* у працях українських істориків.
- *29 серпня 1947 р.* — постанова ЦК КП(б)У *«Про політичні помилки і незадовільну роботу Інституту історії України Академії наук УРСР»*.
- Виявлення *«серйозних перекручень буржуазно-націоналістичного характеру»*, *«відродження в тій чи іншій мірі буржуазно-націоналістичних установок у питаннях історії України»* у працях колишнього директора Інституту історії України АН УРСР М. Петровського, присвячених українському національно-визвольному руху; у *«Короткому курсі історії України»* (за редакцією С. Білоусова, К. Гуслистого, М. Супруненка та ін.), який вийшов у 1940 р.; у першому томі *«Історії України»*, виданому АН УРСР в Уфі в 1943 р. та ін.

Наука

- *«Лисенківщина»* (назва походить від прізвища президента Всесоюзної академії сільськогосподарських наук Т. Лисенка, який свою позицію аргументував не науковими доказами, а ідеологічними штампами, запозиченими з *«Короткого курсу історії ВКП(б)»*); розгром генетики та кібернетики (проголошення генетики *«продажною донькою імперіалізму»*, а кібернетики її *«рідною сестрою»*).
- Звинувачення С. Білоусова, К. Гуслистого, М. Петровського, М. Супруненка, Л. Славіна, Ф. Ястребова та інших у відході від більшовицького принципу партійності, в антинауковості, відродженні основних ідей історичних концепцій В. Антоновича, М. Грушевського, висвітленні історії України ізольовано від історії інших народів СРСР, відмові від акценту на боротьбу класів тощо

Література

- Складні умови розвитку літератури в умовах «ждановщини».
- Прийняття партійних постанов з ідеологічних питань, у яких містилася нищівна критика українських видань.
- Розгортання боротьби проти *«безідейності, безпринципності, формалізму, космополітизму й низькопоклонства перед гнилим заходом»* із метою посилення культурно-ідеологічної ізоляції радянського суспільства від західного світу.
- Розгортання Л. Кагановичем бурхливої діяльності по боротьбі з *«українським буржуазним націоналізмом»*, жертвами якої стали А. Малишко, П. Панч, М. Рильський, Ю. Яновський, Остап Вишня, В. Сосюра та інші.
- Створення українськими письменниками, незважаючи на надзвичайно важкі умови праці, високохудожніх творів (трилогія О. Гончара *«Прапороносці»*, роман М. Стельмаха *«На нашій землі»*, *«Київські оповідання»* Ю. Яновського, гумористичні оповідання Остапа Вишні тощо)

Мистецтво

- Домінування в мистецтві воєнної тематики.
- Основна продукція кінематографа — революційно-патріотичні фільми.
- *1946 р.* — постанова ЦК КП(б)У «Про репертуар державних і оперних театрів УРСР і заходи щодо його поліпшення», згідно з якою обов'язковою стає перевага в репертуарах спектаклів на сучасні теми; вимога від театральних діячів оспівувати успіхи в соціалістичному будівництві.
- Засудження опери К. Данькевича «Богдан Хмельницький»; звинувачення О. Корнійчука та його дружини В. Василевської в тому, що в написаному ними лібрето опери недостатньо зображена прогресивна роль у житті українського народу російського царя і бояр.
- Діяльність художників М. Глуценка, М. Дерегуса, О. Шовкуненка та інших